

Kedves gyászoló egybegyűltek, kedves Mind!

Pannit nem ismertem, vagyis nem jobban, mint amennyire az angyalokat, aprószenteket ismerheti az ember. Tavaly ősszel találkoztunk először. Őt olyan nap volt melynek egy részét együtt töltöttük, vezetőmül és védőangyalomul szegődött Moszkva rengetegében, sőt azon kívül is, kiutazván Csehov dácsájába. Ezen kívül három vacsora, egy kiállítás, egy koncert, ennyi a „ténybeli alap.”

Azóta nem láttam, s már nem is fogom, vagy mégis: immár folyton, magam előtt.

Mit mutatott meg e néhány nap belőle? Valami ősi, elemi kedvességet. Ha van női, gondoskodó princípium, ő megtestesítette azt. Ültünk az eletrickán, zakatoltunk Melihovoba, s elővett annyi szendvicset, amennyi hármunknak (Andrással) három napra elegendő lett volna. Máskor kietlen szállásomra evőeszközt, poharat, lámpát hozott, órájára sietve, épp csak szárnyát villantotta, s futott is tovább fiúsan lányos, lányosan fiús öltözetében.

Gondviselő lénye mellett szembetűnő volt érdeklődése. Korosztályának tagjai ritkán kíváncsiak az előttük járók, szüleik generációjának történeteire – Panni üdítő kivétel volt. Velem, az először látottal hosszan beszélgetett családról, politikáról, művészetről, érdekelte felfogásom, cserébe mutatta magáét, az egybeesés mértéke lehengerlő volt.

Mintha egy Levitán festménybe sétáltunk volna bele, úgy baktattunk ki Melihovóban a mező szélére, a hatalmas rögökön ülve uzsonnáztunk, összemósódott múlt és jelen, a XIX és a XXI. század. Csehov

gyógynövényes kertjében szökdécselt, otthonosan felismerve a flóra enyhet adó egyedeit, kultúrák között ingáznia gyerekjátéknak tűnt.

Volt másik arca is, a szakmai, a nemzetközi jog vonzáskörébe került ígéreté. Beszélgettünk a Dunáról, melyről tanulmányt írt, a jog lehetőségeiről és korlátairól. Ezekben a percekben másképp volt felnőtt, mint mikor az éhhaláltól vélt megmenteni bennünket, a szakmai beszéd során érett, de kételkedő volt, érzékelte tudása korlátait de képességeinek horderejét is, nem szerepelt, hanem dialógust folytatott.

Közelében lenni merő öröm volt, Beethoven szonátát hallgatni vagy sört kortyolni egyforma átéléssel tudott. A pusztán társasági, a felszínes nem érdekelte, képes volt rá, de átugrott – mert átlátott – rajta. E képesség forrása talán a melankólia, talán a megpróbáltatásokat kiálltak vértettség volt, a tudat, hogy nincs vesztegetni való idő.

Kedves Mind! Panni tünemény volt, akit a nagy nemzetközi jogászok ikonosztázának peremére mint apró angyalt odafesteni kötelező lesz. Nem láthattuk meg tehetségének kibontakozását, de több évtizedes tapasztalatom azt sugallja, ha a sors nem ragadja el őt is idő előtt, akkor láthatatlan kollégiumunk eminens tagjává vált volna.

Így is halhatatlan, mert mosolya, pillantása, lényének sugárzása velünk, bennünk él. A testétől elbúcsúzunk, Tőle nem, hozzá ragaszkodunk.

Legyen így!

Nagy Boldizsár, 2011. február 10.